

Jaká další díla Karla Čapka znáš:

Všechny inscenace Karla a Josefa Čapkových v letech 1920–1939 v Hradci Králové uvedla Jednota divadelních ochotníků Klicpera.

Jejich motto znělo: Kdo chceš to všechno vážně brát – můžeš nás mít všechny rád.

Hry Klicperova divadla na motivy díla Karla Čapka uvedené po založení profesionálního souboru:

2009 Věc Makropulos

režie Věra Herajtová

2005 R.U.R.

režie David Drábek

1991 Lásky hra osudná

společně s bratrem Josefem; režie František Čech

1989 Ze života hmyzu

společně s bratrem Josefem; režie Jiří Nekvasil

1984 Loupežník

režie Jaromír Staněk

1971 Bílá nemoc

režie Emil Kadeřávek

1967 Loupežník

režie Pavel Špirk

1961 Věc Makropulos

režie Richard Mihula

1959 R. U. R.

režie Richard Mihula

1953 Matka

režie František Bahník

2012 Martin Františák – Věc Čapek

autorská inscenace o životě rodiny Čapkových; režie Martin Františák

Klicperovy pracovní listy

• KAREL ČAPEK •

• A KLICPEROVO DIVADLO •

Karel Čapek
(1890–1938)

Spisovatel, dramatik, novinář a amatérský fotograf.

Narodil se ve východních Čechách – v Malých Svatoňovicích. Odtud se jeho rodiče i se staršími sourozenci přestěhovali do blízké Úpice, kde chodil Karel do školy.

Do Hradce Králové se přestěhoval v roce 1901. Spolu s babičkou bydlel na Malém náměstí (v domě, který je dnes součástí Hotelu U královny Elišky). Do školy docházel na Velké náměstí, kde studoval na gymnáziu – v budově dnešního Nového Adalbertina. Studium ale nedokončil. V roce 1905 se přestěhoval do Brna. Po odchodu z Hradce studoval Karel gymnázium v Brně a poté získal doktorát na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Na studijních pobytech byl dokonce v Paříži (i s bratrem Josefem) a v Berlíně.

S Hradcem Králové ho pojí jeho první lásky, spoluzaložení studentského spolku Mansarda a také první spisovatelské pokusy, které publikoval v místním studentském časopisu, ale které vyšly také v dalších časopisech – mj. v Brně. Hradecké Klicperovo divadlo uvedlo ve světové premiéře Čapkovu hru R.U.R – 2. ledna 1921.

STUDENTSKÁ LÉTA – ÚKOLY:

Báseň *Stará metafora I* věnoval Karel Čapek své druhé mladické lásce Anielce. Přečtěte si ji a zamyslete se, jak na vás působí. Co chce Karel dívce svého srdce sdělit?

Stará metafora I

(1905)

Plavec už zemdlel — Zlomena vesla,
moře je velké a člun tak malý — —
Moře je velké — — síla už klesla,
a cíl je dosud v dáli a dáli — —
Let šestnáct pluji tak tou bezútesnou plání,
teď mi už pohasla a zlenivěla krev,
z té síly titánské mi zbylo rezignování,
ne láska už, ne hněv — — —

Let šestnáct pluji tak — — Člun k předu pádí,
za sebou dlouhou rýhu vyleje —
Tam naházel jsem za tu dobu mládí
bohy a lásku, slávu, naděje — — —
Plavec je mdlý — — a zlomil už vesla — —
Vlny se věží, vlny se valí,
cíl daleký je, síla už klesla — —
Vy tmavé dvě drahé hvězdy mé v dáli —

Odchod Karla Čapka z hradeckého gymnázia je stále předmětem dohadů mnoha badatelů. Přečtěte si dva texty a srovnejte je. Jak mluví o odchodu z Hradce Karel a co o něm píše jeho maminka Božena v dopise?

Karel:

Chlapec, který měl náklonnost k tichému životu, si velmi zalíbil v řemeslech; ale protože se dobře učil, dali ho na studia, kde se velmi záhy zamiloval, psal pod lavicí verše, bojoval s učiteli a zákoníky a dostav se do velice nevražedného spolku Anarchistů, musel s otřesenými zásadami opustiti nevděčné maloměstské gymnasium.

Maminka:

Karel je plný politiky, nabitý anarchismem a socialismem a chrlí to ze sebe divoce a vášnivě. Chodí se Židy a drží se židovské politiky, nadává Rusům a lituje Židy. Hádali se s otcem celé tři dny, co byl doma, a jen škaředil se na tatiho; a otec se bojí, aby v jejich politickém kroužku nějaký zrádce se nenašel, a pak by to všechno prasklo. Proto půjde Karel od prázdnin z Hradce, přes všechny jeho protesty a proti jeho vůli.

.....

.....

.....

KAREL ČAPEK A HRADECKÉ DIVADLO

Původní budovou určenou k divadelním produkcím byl hostinec U zlatého orla na Malém náměstí, kde nyní sídlí Studio Beseda. Vzhledem k velkému diváckému zájmu a potřebám divadelníků bylo ale nutno postavit budovu novou – určenou pouze pro divadelní produkce – která by vyhovovala pravidelnému divadelnímu provozu.

Klicperovo divadlo bylo postaveno v roce 1885. Během slavnostního otevření byla uvedena hra Václava Klimenta Klicpery Eliška Přemyslovna a opera Hubička od Bedřicha Smetany.

Během Karlova života ještě v Československé republice existovalo profesionálních divadel jen pomálu. Většina divadelních spolků byla zájmová. V Klicperově divadle se ustanovil profesionální soubor až v roce 1949.

LÉTA DIVADELNÍ – ÚKOLY:

Napište, jaký je rozdíl mezi profesionálním a amatérským divadlem.

Jakým slovem také můžeme popsat amatérské divadelníky?

.....

.....

.....

Potom, co se Karel Čapek prosadil jako autor a dramatik, začaly se jeho hry uvádět na českých divadelních scénách. Také hradečtí divadelníci sledovali mladého autora a v Klicperově divadle uvedli za jeho života tři z jeho her. Doplňte, které hry napsal sám a které s bratrem Josefem:

1920 – Loupežník

1921 – R.U.R.

1928 – Adam stvořitel.....

U jedné z těchto her může být autorství připisováno oběma bratrům. Znáte tzv. verzi poslední ruky? Použijte vyhledávač a popište, co to znamená. Napište, kdo je podle této teorie autorem:

.....

R.U.R. – světová premiéra v Hradci Králové

2. ledna 1921 byla v Klicperově divadle vůbec poprvé na světě uvedena premiéra Karlovy hry R.U.R. Toto prvenství nabyli hradečtí divadelníci neprávem. Původní dohoda zněla, že premiéru má nárok uvést jedině Národní divadlo v Praze. Kvůli technickým problémům, které ale v Národním divadle vznikly, musela se pražská premiéra odsunout. Na žádost, aby hradečtí termín posunuli a dostáli dohodě, ale Klicperovští nereagovali, a tak si Hradec doslova urval své světové prvenství.

Co znamená název R.U.R.?

.....

Kdo je autorem slova robot?

.....

Zde můžeš popustit svou fantazii. Nakresli, jak si představuješ Čapkova robota a popiš, co umí: Jak bys popsal žánr dramatu R.U.R.? Jaké jsou rysy tohoto žánru?

.....

.....

.....

.....

.....

Víš, kdo popsal tři zákony robotiky? Jaké to jsou?

.....

.....

.....

Znáš nějaká další díla s tématem robotů? Napiš je:

.....

.....

Po smrti Karla Čapka hradečtí divadelníci uvedli na jeho počest hru R.U.R. znovu. Bylo to v roce 1939.

Zde se můžeš podívat na dochovanou fotografii.

Z původní inscenace z roku 1921 ale žádné fotky nemáme.

Zamysli se, proč:

.....

.....

.....